

ЗМІНИ В ЗАКОНОДАВСТВІ З ПИТАНЬ ОПОДАТКУВАННЯ ТА ОБЛІКУ В УКРАЇНІ

© 2017 ШОТ А. П., СІВАК А. С.

УДК 657:336.2

Шот А. П., Сівак А. С. Зміни в законодавстві з питань оподаткування та обліку в Україні

Метою статті є аналіз і систематизація змін у вітчизняному законодавстві з питань обліку та оподаткування, які були внесені з початку 2017 р., і визначення їх впливу на подальшу діяльність підприємств в Україні в умовах євроінтеграції. На основі дослідження положень деяких законів України було проведено більш детальний аналіз внесених змін щодо оподаткування суб'єктів господарювання. Систематизовано нові підходи до обліку та фінансової звітності суб'єктів господарювання в Україні. Проведений аналіз свідчить, що на сьогодні ведеться активна і цілеспрямована законотворча робота в напрямі лібералізації та модифікації податкового законодавства і приведення законодавства у сфері бухгалтерського обліку у відповідність до вимог Директив ЄС та міжнародних стандартів. Перспективами подальших досліджень є вивчення результатів впровадження з 01.01.2018 р. даних змін та їх вплив на діяльність підприємств в Україні.

Ключові слова: бухгалтерський облік, євроінтеграція, законодавство, міжнародні стандарти, оподаткування, підприємство, вдосконалення.

Табл.: 3. **Бібл.:** 8.

Шот Анна Петрівна – кандидат економічних наук, доцент кафедри обліку та аудиту, Львівський національний університет ім. І. Франка (вул. Університетська, 1, Львів, 79000, Україна)

E-mail: annashot111@gmail.com

Сівак Андрій Сергійович – магістр кафедри обліку та аудиту, Львівський національний університет ім. І. Франка (вул. Університетська, 1, Львів, 79000, Україна)

E-mail: migal-sivak@ukr.net

УДК 657:336.2

UDC 657:336.2

Шот А. П., Сивак А. С. Изменения в законодательстве по вопросам налогообложения и учета в Украине

Shot A. P., Sivak A. S. The Changes in the Legislation on Taxation and Accounting in Ukraine

Целью статьи является анализ и систематизация изменений в отечественном законодательстве по вопросам учета и налогообложения, которые были внесены с начала 2017 г., и определение их влияния на дальнейшую деятельность предприятий в Украине в условиях евроинтеграции. На основании исследования положений некоторых законов Украины был проведен более детальный анализ внесенных изменений по налогообложению субъектов хозяйствования. Систематизированы новые подходы к учету и финансовой отчетности субъектов хозяйствования в Украине. Проведенный анализ свидетельствует, что сегодня ведется активная и целенаправленная законотворческая работа в направлении либерализации и модификации налогового законодательства, а также приведения законодательства в сфере бухгалтерского учета в соответствие с требованиями Директив ЕС и международных стандартов. Перспективой дальнейших исследований является изучение результатов внедрения с 01.01.2018 г. данных изменений и их влияние на деятельность предприятий в Украине.

The article is aimed at analyzing and systematizing changes in the national legislation on accounting and taxation, which have been made since the beginning of 2017, and determining their impact on the further activity of enterprises in Ukraine in the conditions of the European integration. On the basis of research on the provisions of several laws of Ukraine, a more detailed analysis of the changes on taxation of economic entities was carried out. New approaches to accounting and financial reporting of economic entities in Ukraine have been systematized. The carried out analysis displays that today an active and purposeful legislative work is in progress in the direction of liberalization and modification of tax legislation, as well as bringing the legislation in the sphere of accountance in compliance with the requirements of the EU directives and international standards. Prospect for further research is studying of the results of implementation of these changes, beginning with 01.01.2018, and their impact on the activities of enterprises in Ukraine.

Ключевые слова: бухгалтерский учет, евроинтеграция, законодательство, международные стандарты, налогообложения, предприятия, совершенствование.

Keywords: accountance, European integration, legislation, international standards, taxation, enterprise, improvement.

Табл.: 3. **Библ.:** 8.

Тбл.: 3. **Bibl.:** 8.

Шот Анна Петровна – кандидат экономических наук, доцент кафедры учета и аудита, Львовский национальный университет им. И. Франко (ул. Университетская, 1, Львов, 79000, Украина)

Shot Anna P. – PhD (Economics), Associate Professor of the Department of Accounting and Auditing, Ivan Franko National University of Lviv (1 Universytetska Str., Lviv, 79000, Ukraine)

E-mail: annashot111@gmail.com

E-mail: annashot111@gmail.com

Сивак Андрей Сергеевич – магистр кафедры учета и аудита, Львовский национальный университет им. И. Франко (ул. Университетская, 1, Львов, 79000, Украина)

Sivak Andrii S. – Master, Department of Accounting and Auditing, Ivan Franko National University of Lviv (1 Universytetska Str., Lviv, 79000, Ukraine)

E-mail: migal-sivak@ukr.net

E-mail: migal-sivak@ukr.net

Для вітчизняного законодавства характерним є непостійність та внесення частих змін до Кодексів і Законів України, нормативно-правових актів, особливо з питань обліку та оподаткування. Це вимагає пильної уваги з боку бухгалтерів, керівників підприємств та організацій і безпосередньо контролюючих органів, які повинні детально вивчати всі зміни, внесені до чинного законодавства, і вчасно реагувати на них. Завдяки цьому буде забезпечено високу якість та інформативність складання бухгалтерської, фінансової

та податкової звітності, а також уникнення різного роду прогалин і штрафів через неправильність розкриття інформації про результати фінансово-господарської діяльності суб'єкта господарювання.

Актуальність теми дослідження зумовлена тим, що процес ведення обліку та оподаткування базується на нормах чинного законодавства. Незнання цих норм впливає на якість формування та розкриття інформації, що відображається в різних видах і формах звітності, а також створює можливість перекручування даних

про ті чи інші об'єкти обліку й оподаткування. Своєю чергою, це призводить до застосування до підприємств штрафних санкцій з боку фіскальних та інших органів виконавчої влади, погіршення ділової репутації підприємств як активних учасників ринкової економіки. Тому сучасний бухгалтер повинен бути динамічним і володіти інформацією про всі зміни, які були внесені в чинні законодавчі та нормативно-правові акти, які необхідні йому в практичній діяльності.

Питанням вивчення сучасного стану національної системи обліку та порядку оподаткування, необхідності їх удосконалення та реформування займалися провідні вітчизняні науковці та практики, зокрема: Р. Ф. Бруханський, С. Ф. Голов, З. В. Гуцайлюк, В. М. Жук, С. В. Івахненкова, Н. П. Ілюхіна, І. Є. Криницький, Я. Д. Крупка, М. П. Кучерявенко, С. О. Левицька, О. А. Лукашев, Я. В. Олійник, Н. Ю. Пришва, М. Г. Чумаченко, В. Г. Швець, А. П. Шот та ін.

Однак сучасні трансформації, які відбуваються в усіх сферах соціально-економічного життя України завдяки активізації процесу інтеграції нашої держави та її суб'єктів господарювання в Європейський Союз, вимагають детального вивчення та аналізу змін, які були внесені до Податкового кодексу України та Закону України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні», які на сьогодні є основними законодавчими актами з питань обліку та оподаткування вітчизняних підприємств.

Метою статті є аналіз і систематизація змін до вітчизняного законодавства з питань обліку та оподаткування, які були внесені з початку 2017 р., і визначення їх впливу на подальшу діяльність підприємств в умовах євроінтеграції України.

Податкове законодавство відіграє вагомий роль у діяльності кожного підприємства, оскільки регулює питання оподаткування підприємств, впливаючи на фінансові показники як окремо взятого підприємства, так і на всі економічні явища та процеси, які відбуваються в країні. Завдяки цьому держава може безпосередньо впливати на ефективність і стабільність економічного розвитку як окремих галузей чи сфер економіки, так і підприємств та населення.

Однією з негативних характеристик вітчизняної податкової системи на сьогодні є те, що положення Податкового кодексу України (ПКУ) нестабільні та недостатньо зрозумілі. Через це не створюються належні передумови для вдосконалення податкової системи України.

Особливо багатим на зміни в нормах податкового законодавства з метою реформування податкової системи України був 2015 р. Однак за його результатами вони визнані вкрай неефективними. Тому і надалі триває робота з реформування податкової системи країни, вносяться чергові зміни до ПКУ, які потребують детального аналізу і вивчення.

З прийняттям Верховною Радою Закону України «Про внесення змін до Податкового кодексу України та деяких законодавчих актів України щодо забезпечення збалансованості бюджетних надходжень у 2017 році»

від 20.12.2016 р. № 1791-VIII [2] відбулися зміни в податковій системі України.

Відповідно до нього була скорочена кількість податків з 22 у 2015 р. до 9 у 2016 р. Так, серед загальнодержавних податків залишились: податок на прибуток підприємств, податок на доходи фізичних осіб (ПДФО), ПДВ, акцизний податок (АП), екологічний податок, рентна плата, мито; до місцевих податків належать: податок на майно (нерухомість, землю); транспортний податок; єдиний податок (єдиний, ФСП); до місцевих зборів належать: збір за місця для паркування транспортних засобів; туристичний збір.

З метою покращення інвестиційного та податкового клімату в Україні Президентом було підписано Закон України «Про внесення змін до Податкового кодексу щодо покращення інвестиційного клімату в Україні» від 21.12.2016 р. № 1797-VIII [3], який спрямований на:

- ✦ удосконалення загальних положень ПКУ щодо порядку адміністрування податків та зборів;
- ✦ удосконалення податку на прибуток, ПДФО, ПДВ, акцизного податку, рентної плати та податку на майно, спеціальних податкових режимів;
- ✦ ліквідацію податкової міліції;
- ✦ перетворення районних податкових інспекцій з контрольних і перевіряючих органів на консультативні для підвищення рівня їх компетентності та професіоналізму;
- ✦ скорочення кількості перевірок контролюючими і перевіряючими органами;
- ✦ закріплення контрольних функцій податкової інспекції тільки на обласному рівні;
- ✦ звільнення новостворених підприємств з об'ємом менше 3 млн грн від будь-яких перевірок на три роки.

Проведемо більш детальний аналіз внесених змін щодо оподаткування суб'єктів господарювання відповідно до вищезгаданих Законів України у розрізі основних податків та зборів (табл. 1).

Як бачимо з табл. 1, відбулися численні зміни в нормах Податкового кодексу України, які з початку 2017 р. визначають нові вимоги до оподаткування суб'єктів господарювання. Ці зміни є обов'язковими до виконання, і бухгалтери підприємств мають їх враховувати, організовуючи свою подальшу роботу.

Тепер перейдемо до вивчення основних нововведень, які стосуються порядку ведення бухгалтерського обліку з метою його вдосконалення і викладені в Законі України «Про внесення змін до Закону України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні» від 05.10.2017 р. № 2164-19 (Закон України № 2164-19) [4].

Закон України № 2164-19 прийнятий з метою введення норм національного законодавства у сфері бухгалтерського обліку до законодавства ЄС (положень Директиви ЄС № 2013/34/ЄС Європейського Парламенту і Ради від 26 червня 2013 року про річну фінансову звітність, консолідовану фінансову звітність і відповідні звіти окремих видів компаній, яка доповнює Директиву 2006/43/ЄС Європейського Парламенту і Ради) [6] у

Основні зміни у податковому законодавстві 2017 р.

Об'єкт змін	Сутність змін
1	2
Податок на додану вартість (ПДВ)	<ol style="list-style-type: none"> Скасовано спеціальний режим ПДВ для сільськогосподарських виробників з 01.01.2017 р. Реєстрація податкових накладних (ПН) можлива протягом 365 днів з дня її складання. При цьому змінений штраф за порушення строків реєстрації від 61 до 365 днів – 40% від суми ПДВ. Суми ПДВ включаються до складу податкового кредиту не пізніше, ніж 365 днів із дня складання ПН (у тому числі для платників, що використовують касовий метод), з урахуванням строку зупинення реєстрації такої ПН. Єдиний реєстр заяв про повернення сум бюджетного відшкодування, сформований у хронологічному порядку. Повернення узгоджених сум бюджетного відшкодування здійснюється у хронологічному порядку відповідно до черговості внесення до Реєстру заяв про повернення суми бюджетного відшкодування. Змінені штрафні санкції за порушення строків реєстрації податкових накладних/розрахунків коригування від 61 до 365 днів – 40% суми ПДВ зазначеної в такій податковій накладній/розрахунку та за не зареєстровані податкові накладні понад 365 днів – 50% суми податку
Податок на прибуток (ПП)	<ol style="list-style-type: none"> Забороняється відносити до складу витрат суми амортизації, пов'язані з невірними основними засобами та нематеріальними активами. Надано право зменшувати фінансовий результат на суму списаної безнадійної дебіторської заборгованості, у тому числі за рахунок заздалегідь сформованих резервів сумнівної заборгованості. Передбачена прискорена амортизація для нових основних засобів 4 групи, придбаних у 2017 та 2018 рр. Нарахована сума податку не зменшується на суму податку на нерухоме майно, відмінне від земельної ділянки. Пільговий режим зі ставкою 0% застосовуватиметься до підприємств у яких: <ul style="list-style-type: none"> – минулорічний дохід ≤ 3 млн грн; – середня заробітна плата у звітному періоді кожному працівнику ≥ 2 мінімальних заробітних плати та які або утворені після 1 січня 2017 р., або мали дохід не більше 3 млн грн протягом 3-х останніх років та середньооблікову чисельність працюючих від 5 до 20 осіб, або «єдинщики», що мали дохід не більше 3 млн грн і середньооблікову чисельність працюючих від 5 до 50 осіб
Акцизний податок (АП)	<ol style="list-style-type: none"> Суб'єкти господарювання, які здійснюють реалізацію пального в споживчій тарі ємністю до 2 л (включно) (крім виробників такого пального), не є платниками акцизного податку з реалізації пального та на них не поширюються норми ПКУ щодо реєстрації як платників акцизного податку з реалізації пального, складання та реєстрації акцизних накладних, обов'язковості подання декларації акцизного податку. Встановлено обов'язок виробника пального в споживчій тарі ємністю до 2 л (включно) складати акцизну накладну на обсяги такого пального. Роздрібний акцизний податок з пального скасовано – акцизний податок з роздрібного продажу пального (0,042 євро за 1 л, який сплачувався до місцевих бюджетів за місцезнаходженням АЗС та/або АГЗС) перенесено до основної ставки акцизного податку, що сплачується виробниками та імпортерами. Виключено норми, які стосуються порядку справляння акцизного податку з роздрібного продажу пального. Ставки акцизного податку на спирт етиловий та інші спиртові дистиляти, алкогольні напої, пиво збільшено: <ul style="list-style-type: none"> – на 12%: <ul style="list-style-type: none"> • на вина кріплені, вермути – з 7,16 грн/л до 8,02 грн/л; • на вина ігристі та газовані – з 10,40 грн/л до 11,65 грн/л; • на пиво – з 2,48 грн/л до 2,78 грн/л; • на сидр і перрі (без додання спирту) – з 0,95 грн/л до 1,06 грн/л; – на 20%: <ul style="list-style-type: none"> • на лікєро-горілчану продукцію – з 105,80 грн до 126,96 грн за 1 л 100-відсоткового спирту; • на інші зброджені напої з доданням спирту – з 105,80 грн до 126,96 грн за 1 л 100-відсоткового спирту; • на спиртовмісні харчові продукти з вмістом спирту етилового більше 8,5% об'ємних одиниць, зокрема на настоянки гіркі ароматичні – з 141,06 грн до 169,27 грн за 1л 100- відсоткового спирту. Ставка акцизного податку на коньяки порівняно зі ставками, які діяли у 2016 р., збільшено на 18% – з 89,94 грн до 105,80 грн за 1 л 100-відсоткового спирту. Специфічні ставки акцизного податку на тютюнові вироби, тютюн та промислові замітники тютюну збільшено на 40%: <ul style="list-style-type: none"> • на тютюнові вироби – з 318,26 грн до 445,56 грн за 1 000 шт.; • на тютюнову сировину, тютюнові відходи, тютюн та замітники тютюну – з 399,84 грн до 559,78 грн за 1 кг (нетто).

1	2
	<p>8. Ставки акцизного податку на пальне збільшилися:</p> <ul style="list-style-type: none"> • на біодизель та його суміші – з 97 євро до 106 євро за 1 000 л; • на бензини (легкі та середні дистиляти) – з 171,50 євро до 213,50 євро за 1 000 л; • на паливо моторне альтернативне – з 120 євро до 162 євро за 1 000 л; • на дизельне пальне (важкі дистиляти (газойлі)) – з 95/125,50 євро до 139,50 євро за 1 000 л; • на паливо рідке (мазут) – з 97,00 євро до 139,50 євро за 1 000 л; • на скраплений газ (пропан або суміш пропану з бутаном) та інші гази – з 31,00 євро до 52,00 євро за 1 000 літрів. <p>9. Окремо виділено плодово-ягідні вина без додання спирту з вмістом спирту не більше 8,5% об'ємних одиниць (без додання спирту), на які встановлено ставки як на сидр і перрі (без додання спирту) – 1,06 грн/л.</p> <p>10. Ставки акцизного податку на слабоалкогольні напої (до 8,5% об'ємних одиниць) приведено до єдиних ставок із лікєро-горілчаними виробами, тобто зменшено з 211,59 грн до 126,96 грн за 1 л 100-відсоткового спирту.</p> <p>11. Розширено перелік нафтопродуктів, які використовуються як сировина для нафтохімічної промисловості.</p> <p>12. До 31.12.2029 р. включно запроваджено обмеження місячного обсягу (в четвертому кварталі кожного року) продажу марок акцизного податку підприємству – виробнику або імпортеру тютюнових виробів продавцем марок акцизного податку, який не може перевищувати 115% середньомісячного обсягу реалізації на митній території України тютюнових виробів цим підприємством – виробником або імпортером за попередні три календарні місяці.</p> <p>13. З 01.01.2017 р. суми АП виробниками тютюнових виробів сплачуються до бюджету не при придбанні марок АП, як було раніше, а протягом п'яти робочих днів після отримання марок АП з доплатою (у разі потреби) на день подання податкової декларації.</p> <p>14. У 2017 р. 13,44% АП з виробленого в Україні та ввезеного на митну територію України пального (але не менше обсягу нараховувань у 2016 р. АП з реалізації суб'єктами господарювання роздрібною торгівлю пального) зараховуються до бюджетів місцевого самоврядування автоматично</p>
Податок на доходи фізичних осіб (ПДФО)	<p>1. Загальна ставка податку – 18%.</p> <p>2. Ставка податку на дивіденди, нараховані нерезидентами, інститутами спільного інвестування та СГ – не платниками податку на прибуток – 9%.</p> <p>3. Податкова соціальна пільга: 800 грн (50% розміру прожиткового мінімуму для працездатної особи в розрахунку на місяць, встановленому законом на 1 січня звітного податкового року), яка застосовується до доходу 2 240 грн</p>
Податок на нерухоме майно	<p>1. Ставка податку до 1,5% (у 2016 р. – 3%) мінімальної заробітної плати (МЗП) за 1 кв. м площі нерухомого майна – для об'єктів житлової нерухомості, а також для об'єктів нежитлової нерухомості. Встановлюється місцевими радами плюс 25 000 грн на рік – додатково до 1,5% МЗП за 1 кв. м – для квартир і будинків площею понад 300 кв. м і 500 кв. м відповідно.</p> <p>2. Не є об'єктом оподаткування:</p> <ul style="list-style-type: none"> – будівлі державних і комунальних дитячих санаторно-курортних закладів, закладів оздоровлення та відпочинку дітей, а також відповідних закладів, що знаходяться на балансі неприбуткових організацій, внесених до Реєстру; – житло, яке належить багатодітним або прийомним сім'ям, де виховується п'ять та більше дітей; – об'єкти нежитлової нерухомості центрів олімпійської підготовки, баз олімпійської та параолімпійської. <p>3. Пільги:</p> <ul style="list-style-type: none"> – для квартири/квартир незалежно від їх кількості – 60 кв. м; – для житлового будинку/будинків незалежно від їх кількості – 120 кв. м; – для різних типів об'єктів житлової нерухомості, у тому числі їх часток (у разі одночасного перебування у власності платника податку квартири/квартир і житлового будинку/будинків, у тому числі часток) – 180 кв. м
Транспортний податок	<p>1. Об'єктом оподаткування є легкові автомобілі, з року випуску яких минуло не більше 5 років (включно) вартістю* понад 375 розмірів мінімальної заробітної плати, встановленої законом на 1 січня податкового року. У 2017 р. – це понад 1,2 млн грн (у 2016 р. – 10,335 млн грн)</p> <p>* Вартість на 2017 р. визначається станом на 1 січня виходячи з марки, моделі, року випуску, об'єму циліндрів двигуна, типу пального</p>
Інші податки	<p>1. Земельний податок: для с/г угідь від 0,3 до 1% від НГО коефіцієнт індексації для с/г земель – 1, інші – 1,06.</p> <p>2. Орендна плата: зменшено нижню межу – не менше земельного податку коефіцієнт індексації для с/г земель – 1, інші – 1,06.</p> <p>3. Екологічний податок: ставка податку збільшена на 12%.</p>

1	2
	<p>4. Рентна плата збільшена:</p> <ul style="list-style-type: none"> – за користування радіочастотним ресурсом на 12%; – за спеціальне використання води на 10,4%; – за спеціальне використання лісових ресурсів на 10,4%; – за видобування нафти у 1,5 разу
Спрощена система оподаткування	<p>1. Фіксовані ставки єдиного податку (ЄП) з 01.01.2017 р. встановлюються сільськими, селищними, міськими радами або радами об'єднаних територіальних громад для фізичних осіб – підприємців, які здійснюють господарську діяльність, залежно від виду господарської діяльності, з розрахунку на календарний місяць:</p> <p>1.1. Для 1-ї групи максимальний розмір єдиного податку 160 грн за місяць (10% прожиткового мінімуму (1600 грн) на 1 січня поточного року).</p> <p>1.2. Для 2-ї групи максимальний розмір єдиного податку 640 грн за місяць (20% мінімальної заробітної плати (3200 грн) на 1 січня поточного року).</p> <p>1.3. Для 3-ї групи:</p> <ul style="list-style-type: none"> – 3% доходу (у разі сплати ПДВ); – 5% доходу (у разі включення ПДВ до складу єдиного податку). <p>1.4. Для 4-ї групи розмір ставок: для ріллі, сіножатей і пасовищ – 0,95; ріллі, для багаторічних насаджень – 0,57; для с/г угідь, що перебувають в умовах закритого ґрунту, – 6,33.</p> <p>2. Порядок нарахування та строки сплати єдиного податку:</p> <ul style="list-style-type: none"> – підприємці – платники єдиного податку I і II груп сплачують єдиний податок шляхом здійснення авансового внеску не пізніше 20 числа (включно) поточного місяця; – платники єдиного податку III групи сплачують ЄП протягом 10 календарних днів після граничного строку подання податкової декларації за податковий (звітний) квартал. <p>3. Платники ЄП I і II груп, які не використовують працю найманих осіб, звільняються від сплати єдиного податку протягом одного календарного місяця на рік на час відпустки, за період хвороби, підтверженої копією листка (листоків) непрацездатності, якщо вона триває 30 і більше календарних днів, за умови подання заяви до контролюючого органу щодо періоду щорічної відпустки та/або заяви щодо терміну тимчасової втрати працездатності</p>
Єдиний соціальний внесок	<p>1. 22% до бази нарахування на фонд оплати праці.</p> <p>2. 22% за договорами цивільно-правового характеру.</p> <p>3. Максимальна величина бази нарахування єдиного внеску:</p> <ul style="list-style-type: none"> – з 1 січня 2017 р. – 40 000 грн; – з 1 травня 2017 р. – 42 100 грн; – з 1 грудня 2017 р. – 44 050 грн
Трансфертне ціноутворення	<p>1. Підвищено значення критеріїв для визнання операцій контрольованими:</p> <ul style="list-style-type: none"> – річний дохід платника > 150 млн грн; – річний обсяг операцій з нерезидентом повинен бути ≥ 10 млн грн. <p>2. Розмежовані штрафні санкції за неподання та окремо за несвоєчасне подання звіту про контрольованих операціях та документації з трансфертного ціноутворення та прив'язані до прожиткового мінімуму</p>
Погашення податкового боргу	<p>1. Встановлено, що право податкової застави не застосовується, якщо загальна сума податкового боргу платника податків не перевищує 60 неоподатковуваних мінімумів доходів громадян.</p> <p>2. Якщо податковий борг виник у результаті несплати грошового зобов'язання та/або пені, визначених платником податків у податковій декларації або уточнюючому розрахунку, що подається контролюючому органу в установлені цим ПКУ строки, стягнення коштів за рахунок готівки, що належить такому платнику податків, та/або коштів з рахунків такого платника у банках здійснюється за рішенням керівника (його заступника або уповноваженої особи) контролюючого органу без звернення до суду, за умови якщо такий податковий борг перевищує 5 мільйонів гривень та не сплачується протягом 90 календарних днів, наступних за останнім днем граничного строку його сплати, та відсутні зобов'язання держави щодо повернення такому платнику податків помилково та/або надміру сплачених ним грошових зобов'язань.</p> <p>3. Визначено: якщо сума грошового зобов'язання чи податкового боргу, заявлена до розстрочення, відстрочення, становить 1 млн грн і більше, розстрочення, відстрочення надається лише за умови передачі та перебування у податковій заставі майна платника податків, балансова вартість якого дорівнює або перевищує заявлену до розстрочення, відстрочення суму грошового зобов'язання</p>
Пеня	<p>1. Змінено норми ПКУ щодо моменту, з якого починає нараховуватися пеня:</p> <ul style="list-style-type: none"> – якщо суму грошового зобов'язання визначає контролюючий орган за результатами податкової перевірки або у випадках, не пов'язаних з проведенням таких перевірок, то пеня нараховується, починаючи з першого робочого дня після закінчення строку, встановленого для сплати податкового зобов'язання (у т. ч. за період адміністративного та/або судового оскарження); – якщо ж суму податкового зобов'язання визначає сам платник податків або податковий агент, у такому разі нарахування пені провадиться після спливу 90 календарних днів, наступних за останнім днем граничного строку сплати податкового зобов'язання.

1	2
	<p>2. Розмір пені становить:</p> <ul style="list-style-type: none"> – 100% річних облікової ставки НБУ, яка діє на кожний календарний день (к. д.) прострочення, включаючи день погашення; – у випадку, коли розмір пені не встановлений, пеня нараховується за кожний к. д. прострочення, включаючи день погашення, у розрахунку 120% річних облікової ставки НБУ, діючої на кожний такий день
Податкова звітність	<p>1. Змінено поняття «податкова декларація»: з 01.01.2017 р. це, крім іншого, документ, в якому відображаються обсяги операції (операцій), доходів (прибутків) щодо яких податковим і митним законодавством передбачено звільнення платника податку від обов'язку нарахування і сплати податку і збору.</p> <p>2. З 1 січня 2017 р. платники податку на прибуток – малі підприємства подаватимуть разом із квартальною податковою декларацією квартальну фінансову звітність.</p> <p>3. Платники податку на прибуток – виробники сільськогосподарської продукції, які обрали річний податковий (звітний) період, складають та подають з відповідною податковою декларацією фінансову звітність:</p> <ul style="list-style-type: none"> – за перше півріччя минулого звітного року; – за минулий звітний рік; – за перше півріччя поточного звітного року. <p>4. Неприбуткові організації разом із поданням Звіту про використання доходів (прибутків) неприбуткової організації подаватимуть річну фінансову звітність.</p> <p>5. З 2017 р. невід'ємною частиною податкової декларації з податку на прибуток (Звіту про використання доходів (прибутків) неприбуткової організації) є фінансова звітність.</p> <p>6. Змінено (додано нові) обов'язкові реквізити податкової декларації.</p> <p>7. Починаючи з 2017 р., «єдинники» (як фізособи, так і юрособи), що не мають показників або об'єктів, які підлягають декларуванню (оподаткуванню), не зобов'язані подавати декларації з єдиного податку.</p> <p>8. Єдиною підставою для відмови у прийнятті такої декларації є недійсність електронного цифрового підпису такого платника податків.</p> <p>9. Контролюючий орган з 2017 р. не має право розривати договір про визнання електронних документів в односторонньому порядку.</p> <p>10. Автоматизована система «Єдине вікно подання електронної звітності» більше не працює.</p> <p>11. У разі подання платником податку уточнюючого розрахунку до декларації з податку на прибуток за попередній податковий (звітний) рік з метою здійснення самостійного коригування відповідно до ст. 39 ПКУ штраф у розмірі 3% не буде застосовуватися, якщо такий уточнюючий розрахунок подається у строк не пізніше 1 травня року, наступного за звітним</p>

Джерело: складено за: [1–3].

рамках виконання зобов'язань відповідно до Угоди про асоціацію між Україною та Європейським Союзом, і набуває чинності з 01.01.2018 р. Ним передбачено [4]:

1) розширення сфери застосування міжнародних стандартів бухгалтерського обліку і фінансової звітності шляхом законодавчого закріплення їх обов'язкового застосування великими підприємствами і підприємствами, які здійснюють видобуток корисних копалин загальнодержавного значення;

2) встановлення для цілей складання фінансової звітності критеріїв віднесення підприємств до мікропідприємств, малих, середніх та великих підприємств;

3) удосконалення порядку подання фінансової звітності в єдиному електронному форматі та її оприлюднення разом з аудиторським висновком;

4) підвищення прозорості діяльності підприємств;

5) посилення громадського контролю за фінансово-господарською діяльністю;

6) прийняття ефективних управлінських рішень особливо для підприємств, що становлять суспільний інтерес.

Основні зміни, які були внесені Законом України № 2164-19 до Закону України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні» полягають у такому [7]:

1. Змінено критерії віднесення підприємств до відповідних видів: починаючи з 01 січня 2018 р. для віднесення до відповідного виду підприємство повинно відповідати двом з трьох критеріїв (табл. 2).

2. Введено в обіг нові визначення термінів (табл. 3).

3. Змінюються вимоги до головного бухгалтера підприємства, що становить суспільний інтерес. Бухгалтером такого підприємства може бути особа, яка відповідає таким вимогам:

- ✦ має повну вищу економічну освіту;
- ✦ стаж роботи у сфері фінансів, бухгалтерського обліку та оподаткування не менше трьох років;
- ✦ не має непогашеної або незнятої судимості за вчинення злочину проти власності та у сфері господарської діяльності.

4. Розширюється коло осіб, для яких застосування міжнародних стандартів фінансової звітності є обов'язковим. До них віднесено підприємства, що становлять суспільний інтерес, публічні акціонерні товариства, підприємства, які здійснюють діяльність з видобутку корисних копалин загальнодержавного значення. Ці підприємства складають і подають фінансову звітність на основі таксономії фінансової звітності за міжнародними стандартами в єдиному електронному форматі, визначеному центральним органом виконавчої влади, що

Критерії віднесення підприємств до відповідних видів

Критерії	Види підприємств			
	Мікро-підприємства	Малі	Середні	Великі
Балансова вартість активів	До 350 тис. євро ¹	Від 350 тис. євро ¹ до 4 млн євро ¹	Від 4 млн євро ¹ до 20 млн євро ¹	Понад 20 млн євро ¹
Чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	До 700 тис. євро ¹	Від 700 тис. євро ¹ до 8 млн євро ¹	Від 8 млн євро ¹ до 40 млн євро ¹	Понад 40 млн євро ¹
Середня кількість працівників	До 10 осіб	Від 10 до 50 осіб	Від 50 до 250 осіб	Понад 250 осіб

Примітка: ¹ Для визначення відповідності критеріям, зазначеним в євро, застосовується офіційний курс гривні щодо іноземних валют (середній за період), розрахований на підставі курсів Національного банку, що встановлювались для євро протягом відповідного року.

Джерело: складено за [8].

Таблиця 3

Сутність термінів, які ведені до бухгалтерської термінології відповідно до Закону України № 2164-19

Назва терміна	Визначення терміна
Підприємство, що становить суспільний інтерес	Це підприємства емітенти цінних паперів, які допущені до біржових торгів; банки, страхові компанії, недержавні пенсійні фонди, інші фінансові установи (крім інших фінансових установ та недержавних пенсійних фондів, що належать до мікропідприємств та малих підприємств) та великі підприємства. Воно зобов'язане утворити бухгалтерську службу на чолі з головним бухгалтером, до складу якої входить не менше двох осіб
Звіт про управління	Документ, що містить фінансову та нефінансову інформацію, яка характеризує стан і перспективи розвитку підприємства та розкриває основні ризики і невизначеності його діяльності
Таксономія фінансової звітності	Склад статей і показників фінансової звітності та її елементів, які підлягають розкриттю. Таксономія фінансової звітності затверджується центральним органом виконавчої влади, що забезпечує формування та реалізує державну політику у сфері бухгалтерського обліку
Власний капітал	Різниця між активами і зобов'язаннями підприємства
Витрати	Зменшення економічних вигід у вигляді зменшення активів або збільшення зобов'язань, що призводить до зменшення власного капіталу (за винятком зменшення капіталу за рахунок його вилучення або розподілення власниками)
Доходи	Збільшення економічних вигід у вигляді збільшення активів або зменшення зобов'язань, яке приводить до зростання власного капіталу (за винятком зростання капіталу за рахунок внесків власників)
Звіт про платежі на користь держави	Документ, що містить деталізовану інформацію про податки, збори та інші платежі підприємств, належні до сплати на користь держави відповідно до закону, який подається підприємствами, що здійснюють діяльність з видобутку корисних копалин загальнодержавного значення або заготівлю деревини і при цьому становлять суспільний інтерес. До підприємств, що здійснюють діяльність з видобутку корисних копалин загальнодержавного значення, належать підприємства, які здійснюють діяльність з геологічного вивчення, у тому числі дослідно-промислової розробки, родовищ корисних копалин загальнодержавного значення та/або виконання робіт (здійснення діяльності), передбачених угодою про розподіл продукції щодо корисних копалин загальнодержавного значення, та/або транспортування трубопроводами (у тому числі з метою транзиту) вуглеводнів та хімічних продуктів та інші

Джерело: складено за [4].

забезпечує формування та реалізує державну політику у сфері бухгалтерського обліку (це правило застосовується, починаючи з фінансової звітності за 2019 р.) [8].

5. Вводиться обов'язок для підприємства, які відповідно до законодавства складають фінансову звітність та консолідовану фінансову звітність за міжнародними стандартами, забезпечити ведення бухгалтерського обліку відповідно до облікової політики за міжнародними стандартами після подання першої фінансової звітності

або консолідованої фінансової звітності за міжнародними стандартами, що визнається такою в порядку, визначеному міжнародними стандартами [8].

6. Змінюються вимоги до оприлюднення фінансової звітності: оприлюднення річної фінансової звітності разом з аудиторським висновком (у повному обсязі) має відбуватися на власній веб-сторінці підприємства та іншими шляхами, визначеними законодавством. Також підприємства будуть зобов'язані надати копію фінансо-

вої звітності за запитом юридичних і фізичних згідно з вимогами Закону України «Про доступ до публічної інформації».

7. Починаючи з 2018 р., фінансова звітність може бути складена не лише в національній валюті (гривні), а й додатково перерахована на вимогу користувачів в іноземну валюту.

8. Терміни оприлюднення фінансової звітності (разом з аудиторським висновком) встановлюються такі [8]:

- ✦ підприємства, що становлять суспільний інтерес (крім великих підприємств, які не є емітентами цінних паперів), публічні акціонерні товариства, суб'єкти природних монополій на загальнодержавному ринку та підприємства, які здійснюють діяльність з видобутку корисних копалин загальнодержавного значення, – не пізніше ніж до 30 квітня року, що настає за звітним періодом;
- ✦ великі підприємства, які не є емітентами цінних паперів, та середні підприємства – не пізніше ніж до 1 червня року, що настає за звітним періодом.

9. Якщо бухгалтерський облік на підприємстві здійснюється суб'єктом господарювання, який провадить діяльність у сфері бухгалтерського обліку та/або аудиторської діяльності, то фінансову звітність такого підприємства підписує його керівник або уповноважена особа, а також керівник суб'єкта господарювання, що провадить діяльність у сфері бухгалтерського обліку та/або аудиторської діяльності. Відповідальність останнього визначається законом і договором про надання бухгалтерських послуг.

Разом з цим, фінансова звітність підприємства, що становить суспільний інтерес, має бути підписана виключно керівником або уповноваженою особою у визначеному законодавством порядку та головним бухгалтером підприємства.

10. Звіт про управління стає невід'ємною частиною фінансової звітності та має подаватися разом з нею, в порядку та строки, встановлені Законом. У разі подання консолідованої фінансової звітності подається консолідований звіт про управління. Звіт про управління не подають мікропідприємства та малі підприємства. Середні підприємства, у звіті про управління мають право не відображати нефінансову інформацію [4].

11. Принцип обачності застосовний лише до кінця 2017 р.

Першим звітним періодом, за який підприємства, які зобов'язані застосовувати міжнародні стандарти, подають фінансову звітність на підставі таксономії за міжнародними стандартами в електронній формі, є 2019 р. Також підприємствам надано право подавати фінансову звітність, складену за таксономією фінансової звітності за 2018 р.

Наказом Міністерства фінансів України «Про затвердження Змін до Положення про документальне забезпечення записів у бухгалтерському обліку» від 11.04.2017 р. № 427 [5] внесено зміни до Положення про документальне забезпечення записів у бухгалтерському обліку. Ними визначено, що:

1) у разі якщо правилами документообігу підприємства передбачено можливість відображення господарської операції, щодо якої на момент закінчення складання облікових регістрів бухгалтерського обліку за звітний період від контрагента в терміни, встановлені законодавством, не отримано первинного документа, підставою для перенесення інформації про таку господарську операцію до облікових регістрів бухгалтерського обліку є належно оформлений внутрішній первинний документ (акт), складений посадовою особою, відповідальною за приймання-відпуск товарно-матеріальних цінностей, робіт і послуг;

2) у місяці надходження від контрагента первинного документа до облікових регістрів бухгалтерського обліку за звітний період переноситься інформація про таку господарську операцію, при цьому її обсяг зазначається шляхом коригування на суму різниці між оцінкою такої господарської операції за внутрішнім первинним документом (актом) та первинним документом, отриманим від контрагента;

3) записи в первинних документах, облікових регістрах мають здійснюватися тільки в темному кольорі чорнилом, пастою кулькових ручок, за допомогою електронних засобів оброблення інформації (до змін – друкарських машинок, принтерів, засобів механізації) та іншими засобами, які б забезпечили збереження цих записів протягом установленого строку зберігання документів та запобігли внесенню несанкціонованих і непомітних виправлень;

4) з обов'язкових реквізитів первинних документів виключено місце складання документа та електронний підпис тощо [5].

Таким чином, починаючи з 01.01.2018 р., Закон України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні» зазнає низки модифікацій. Завдяки ним буде створено необхідні передумови для вдосконалення порядку ведення бухгалтерського обліку і складання фінансової звітності підприємствами в Україні відповідно до положень європейського законодавства та міжнародних стандартів. Своєю чергою, це підвищить рівень прозорості та зіставності показників фінансової звітності вітчизняних підприємств і закордонних компаній і сприятиме покращанню бізнес-клімату в Україні.

ВИСНОВКИ

Євроінтеграційні процеси, які набирають оберти, особливо в останні роки, значно впливають на трансформацію вітчизняного законодавства у відповідності до вимог європейського законодавства і міжнародних стандартів. У сфері обліку та оподаткування ці тенденції значною мірою стосуються норм Податкового кодексу України та Закону України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні» і спрямовані на реформування податкової системи та національної системи бухгалтерського обліку для покращення інвестиційного клімату і бізнес-середовища в Україні.

Проведений аналіз показав, що протягом 2017 р. зазнали суттєвих змін вимоги щодо порядку оподатку-

вання і ведення бухгалтерського обліку на вітчизняних підприємствах. Нами розглянуті основні з них, які є найбільш суттєвими та важливими і мають бути враховані керівниками (власниками) та бухгалтерами підприємствами у наступних звітних періодах.

Однак і надалі ведеться активна робота з лібералізації податкового законодавства шляхом внесення Всеукраїнською громадською організацією «Асоціація платників податків України» на розгляд Верховній Раді України Проекту ліберального Податкового Кодексу України, а також приведення законодавства у сфері обліку до норм міжнародних стандартів.

Подана у статті інформація має практичне значення як для бухгалтерів, так і для викладачів та студентів спеціальності «Облік і оподаткування», оскільки є систематизованою щодо останніх змін, які внесені у Податковий кодекс України та Закон України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні» у 2017 р., і дає можливість максимально повно та об'єктивно розкривати інформацію про об'єкти обліку у фінансовій та податковій звітності. ■

ЛІТЕРАТУРА

1. Податковий кодекс України від 02.12.2010 р. № 2755-VI (зі змінами та доповненнями). URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/2755-17>
2. Закон України «Про внесення змін до Податкового кодексу України та деяких законодавчих актів України щодо забезпечення збалансованості бюджетних надходжень у 2017 році» від 20.12.2016 р. № 1791-VIII. URL: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/1791-19>
3. Закон України «Про внесення змін до Податкового кодексу щодо покращення інвестиційного клімату в Україні» від 21.12.2016 р. № 1797-VIII. URL: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/1797-19>
4. Закон України «Про внесення змін до Закону України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні» щодо удосконалення деяких положень від 05.10.2017 р. № 2164-19. URL: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/2164-19>
5. Наказ Міністерства фінансів України «Про затвердження Змін до Положення про документальне забезпечення записів у бухгалтерському обліку» від 11.04.2017 р. № 427. URL: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/z0567-17>
6. Директива Європейського Союзу № 2013/34/ЄС Європейського Парламенту і Ради від 26 червня 2013 року про річну фінансову звітність, консолідовану фінансову звітність і відповідні звіти окремих видів компаній, яка доповнює Директиву 2006/43/ЄС Європейського Парламенту і Ради.
7. Парламент ухвалив зміни до Закону України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні». URL: http://www.kmu.gov.ua/control/uk/publish/article?art_id=250325295&cat_id=244276429
8. Про внесення змін до Закону України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні». URL: <http://dk.ua/pro-vnesennia-zmin-do-zakonu-ukrany-pro-bukhhalterskyi-oblik-ta-finsovu-zvitnist-v-ukrani/>

REFERENCES

“Dyrektyva Yevropeiskoho Soiuzu No. 2013/34/Yes Yevropeiskoho Parlamentu i Rady vid 26 chervnia 2013 roku pro richnu finansovu zvitnist, konsolidovanu finansovu zvitnist i vidpovidni zvity okremykh vydiv kompanii, yaka dopovniue Dyrektyvu

2006/43/Yes Yevropeiskoho Parlamentu i Rady.” [EU Directive No. 2013/34/EC of the European Parliament and of the Council of 26 June 2013 on the annual financial statements, consolidated financial statements and related reports of certain types of companies supplementing Directive 2006/43/ES of the European Parliament and of the Council].

[Legal Act of Ukraine] (2010). <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/2755-17>

[Legal Act of Ukraine] (2016). <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/1791-19>

[Legal Act of Ukraine] (2016). <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/1797-19>

[Legal Act of Ukraine] (2017). <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/2164-19>

[Legal Act of Ukraine] (2017). <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/z0567-17>

“Parlament ukhvalyv zminy do Zakonu Ukrainy «Pro bukhalterskyi oblik ta finansovu zvitnist v Ukraini»” [The Parliament adopted amendments to the Law of Ukraine "On Accounting and Financial Reporting in Ukraine"]. http://www.kmu.gov.ua/control/uk/publish/article?art_id=250325295&cat_id=244276429

“Pro vnesennia zmin do Zakonu Ukrainy «Pro bukhalterskyi oblik ta finansovu zvitnist v Ukraini»” [On Amendments to the Law of Ukraine "On Accounting and Financial Reporting in Ukraine"]. <http://dk.ua/pro-vnesennia-zmin-do-zakonu-ukrany-pro-bukhhalterskyi-oblik-ta-finsovu-zvitnist-v-ukrani/>